

جنگی بزرگ در آستانه وقوع؟

گابریل مارکوتی
مترجم: نوید صراف

شاید این امر اتفاقی نباشد که با شروع مجدد رقابت‌های هیجان‌انگیز، تماشایی و البته پرطرفدارِ لیگ قهرمانان اروپا، گزارش‌هایی مبنی بر ظهور یک تورنمنت با نام «سوپر لیگ اروپا» بر سر زبان‌ها بیفتد. این یک داستان کلاسیک است که هرگز ناپدید نخواهد شد، داستانی که باعث بالا رفتن میزان ضربان قلب‌مان می‌شود، آدرنالین را به رگ‌هایمان تزریق می‌کند و نوید رویارویی غول‌های فوتبال را به ما می‌دهد. پروژه‌ای به مراتب هیجان‌انگیزتر از لیگ قهرمانان با وعده‌هایی جنون‌آمیزتر.

منطق و سیاست پشت ماجرا نیز بسیار ساده و در عین حال به شدت جذاب است؛ چرا زمانی که می‌توانید با بارسلونا مچ‌اندازی کنید، سالی دو مرتبه به مصاف برنلی بروید؟ آن هم در حالی که می‌توانید پول بیشتری از تقابل غول‌ها به جیب بزنید. اگر الگوی لیگ آمریکا را در پیش بگیرید در واقع به این سمت می‌روید که با بهره‌مندی از لیگی بدون صعود و سقوط، پول‌سازی را برای خود و تمام اعضا تضمین می‌کنید.

صحبت درباره سوپر لیگ از دهه ۹۰ آغاز شد و اکنون با توجه به جهانی شدن ورزش و نفوذ روز افزون عشقِ دنیای توپ گرد در قلب میلیون‌ها انسان در کره خاکی، این پروژه بیشتر از هر زمانِ دیگری می‌تواند پیشنهادات مالی چشمگیری را به اعضای خود ارائه کند. با تمام این اوصاف اما تاکنون صحبت درباره «سوپر لیگ اروپا» تنها در حد همان طرح‌های روی کاغذ و پروپوزال‌های پاورپوینت باقی مانده و هیچکس جرأت آن را نیافته تا با صراحت در مقابل دوربین‌ها بایستد و قاطعانه در خصوص چنین طرحی سخن بگوید. یکی از مدیران اجرایی به «ESPN» اما در این خصوص می‌گوید: «اگر قرار است چنین طرحی در زمان حیات ما عملیاتی شود، باید همین حالا کلنگ شروع پروژه با قاطعیت به زمین بخورد. همین حالا.»

چرا حالا؟ زیرا «کووید ۱۹» اکنون فشار مالی سنگینی را روی کمر این صنعت در سراسر جهان اعمال کرده و این بهترین راه برای نجات است. اجازه دهید برای درک بهتر ماجرا، این بحث را بیشتر بشکافیم. به همین منظور بهتر است کار را با پاسخگویی به سؤال زیر آغاز کنیم:

این بار چه مسأله‌ای ایده جانشینی لیگ قهرمانان اروپا با سوپر لیگ را داغ‌تر از گذشته کرده است؟

به گزارش‌های دو رسانه مشهور که به ندرت به عرصه ورزش ورود می‌کنند، نگاه بیندازید. نخست وب‌سایت تجارت دیجیتال اسپانیایی به نام «Voz Populi»؛ درگاهی که روز سه‌شنبه بیستم اکتبر در مطلبی نوشت: «حداقل ۱۸ باشگاه اروپایی رقابتی مانند NBA را برنامه‌ریزی می‌کنند تا در سال ۲۰۲۲ جانشین لیگ قهرمانان اروپا شود.»

چند ساعت بعد «Sky News» داستانی مشابه را گزارش داد و در ادامه افزود: «برای نهایی کردن این طرح، مذاکرات فشرده و مثبتی با بانک جی‌پی مورگان چیس در خصوص اهدای وامی شش میلیارد دلاری برای سرمایه‌گذاری در این پروژه، انجام شده است.»

این حقیقت که هر دو داستان از سوی منابع تجاری مورد تأیید و انتشار قرار گرفته‌اند حاکی از آن است که خبر نه توسط باشگاه‌های درگیر، بلکه توسط افرادی که به دنبال تأمین هزینه‌ها هستند به بیرون درز پیدا کرده. همین امر نشان می‌دهد که چرا این موضوع این بار داغ‌تر از گذشته است.

چه کسانی به سرمایه‌گذاری در این پروژه علاقه‌مند هستند؟

پاسخ به این سؤال چندان دشوار نیست؛ مؤسسات مالی شخصی، سرمایه‌گذاران و افرادی که پول کلانی در حساب‌های بانکی‌شان خوابیده و نیاز به امری برای سرمایه‌گذاری در دوران این ویروس دارند! این یک بازی برد-برد است چرا که در طرف دیگر ماجرا باشگاه‌هایی حضور دارند که «کووید ۱۹» ضربات مهلکی بر پیکره‌شان وارد کرده و آنها را به دریافت پول نقد و پر کردن خزانه‌ها محتاج کرده است. البته برخی از باشگاه‌ها نیز به دلیل سوءمدیریت در باتلاق بحران گیر افتاده‌اند اما این تفاوتی در اصل ماجرا ایجاد نمی‌کند؛ حالا همه باشگاه‌ها با دلایل مختلف و به درجات متفاوت، نیازمند پول هستند. باشگاه‌هایی که با درخواست تخفیف از سوی اسپانسرهای طرف قراردادشان مواجه شده‌اند و با بسته بودنِ درهای ورزشگاه‌های خانگی‌شان به روی هواداران، هیچ درآمدی از بازی‌های خانگی به دست نمی‌آورند.

حتی «یوفا» به عنوان برگزارکننده رقابت‌های لیگ قهرمانان اروپا و لیگ اروپا، از این ضربات و صدمات مالی در امان نبوده و همین چند هفته پیش در گزارشی به باشگاه‌ها اعلام کرد که چیزی در حدود ۶۰۰ میلیون دلار متضرر شده است و به همین دلیل مبلغ پرداختی‌ها، پاداش‌ها و جوایز تا پنج سال آینده کاهش خواهد یافت! در واقع اکنون با اعلام موضع یوفا، صحبت درباره تقسیم پول میان باشگاه‌های بزرگی است که به هیچ عنوان علاقه‌ای به تقسیم و کاهش درآمدهای خود ندارند. به همین دلیل نیز پروژه «چشم‌انداز بزرگ» که برای تغییر در فوتبال انگلیس طراحی شده بود، در یک چشم بهم زدن به باشگاه‌های بزرگ فوتبال اروپا سرایت پیدا کرد.

سؤالی که در این بین در اذهان شکل می‌گیرد این است که اگر باشگاه‌های بزرگ رقابت خود را ایجاد کنند، قطعاً می‌توانند حق پخش تلویزیونی و تبلیغات محیطی این مسابقات را نیز بازاریابی کرده و پول قابل توجهی به دست آورند. پس چرا به مؤسسات مالی خصوصی برای پشتوانه مالی نیاز دارند؟

پاسخ این است که ایجاد یک لیگ و فروش حق پخش، پروسه‌ای نیست که در یک شب رخ دهد. در واقع شاید در آینده چنین تغییری در دیدگاه باشگاه‌ها ایجاد شود و آنها به استقلال بیشتری بیندیشند اما در حال حاضر همه آنها به مؤسسات مالی خصوصی و درآمدهای حاصل از شراکت با آنها متکی هستند. به بیانی ساده‌تر باشگاه‌ها با شرکایی که پول را در چند فصل نخست تضمین می‌کنند، احساس امنیت بیشتری پیدا خواهند کرد.

نقش و موضع فیفا در این ماجرا چیست؟

مسئولان رده بالای فدراسیون جهانی فوتبال «فیفا» صراحتاً اعلام کرداند که «قصد اظهارنظر در خصوص این گمانه‌زنی‌ها را ندارند؛ نه حالا و نه در آینده» و البته در ادامه از چارچوب برای انجام چنین قضیه‌ای در سطح ملی، اروپایی و جهانی به

اظهارنظر پرداخته‌اند.

از این واکنش چه چیزی برداشت کردید؟ آیا وجود چنین طرحی را انکار کردند؟ آیا صراحتاً آن را جزو خط قرمزهای خود نشان دادند؟ آیا سخنی از مخالفت‌شان با عملیاتی شدن این پروژه بر لب راندند؟

این واکنش مسئولان فیفا در واقع نه تشویق بود و نه اخطار. بیشتر آنها سیاست «صبر و مشاهده اتفاقات» را در پیش گرفته‌اند. با این حال تمام اعضای درگیر در این طرح به خوبی می‌دانند که ایجاد چنین تورنمنتی، با حمایت فیفا قطعاً بسیار آسان‌تر خواهد بود

چرا فیفا چنین تأثیر مهمی دارد؟

هر چه که باشد این فیفا است که مجوز بازی‌های مختلف در سراسر جهان را صادر می‌کند، بازار نقل و انتقالات تحت نظارت این سازمان قرار دارد و تورنمنت‌های بین‌المللی مانند جام جهانی با مدیریت مستقیم فیفا برگزار می‌شود. ضمن اینکه اگر شما لیگی خارج از چتر حمایتی فیفا تأسیس کنید؛ فدراسیون جهانی فوتبال می‌تواند بازیکنان تیم شما را از حضور در جام جهانی محروم کند، خودتان را از جام جهانی باشگاه‌ها کنار بگذارد و مانع از انتقال بازیکنان‌تان به دیگر باشگاه‌ها شود! حتی شاید از فدراسیون فوتبال کشورتان خواهان کنار گذاشتن شما از لیگ داخلی شود و در صورت مخالفت فدراسیون، فوتبال کشورتان را تعلیق کند!

پس بله؛ بدون حمایت فیفا تقریباً ایجاد این لیگ غیرممکن است.

چرا فیفا از این قضیه حمایت می‌کند؟ مگر «جیانی اینفانتینو» به عنوان رئیس فیفا از این صحبت نکرده بود که تمایل دارد فوتبال را در تمام نقاط جهان و نه فقط اروپا توسعه دهد؟

سؤال بسیار خوبی است اما نکته در اینجا نهفته شده که رابطه میان فیفا و یوفا چندان خوب نیست! یک محل اختلاف بین این دو نهاد، ایده رئیس فیفا برای برگزاری هر دو سال یکبار «جام باشگاه‌های جهان» با حضور ۲۴ یا ۳۲ تیم است. طرحی که البته می‌تواند لیگ قهرمانان اروپا تحت نظارت یوفا را به خطر بیندازد. در این بین سناریوی دیگری نیز وجود دارد مبنی بر اینکه چند سوپر لیگ تحت هدایت فیفا در قاره‌ها برگزار شود و قهرمانان آن رقابت‌ها مجوز حضور در «جام باشگاه‌های جهان» را کسب کنند. برای مثال طی مذاکرات طولانی‌مدت از سوی اینفانتینو بهترین راه برای قاره آفریقا جهت حفظ استعدادها و توسعه فوتبال، ایجاد یک سوپر لیگ آفریقایی بیان شد. طرحی که می‌تواند در آمریکای جنوبی و آسیا هم بسط داده شود.

اصلاً بر کسی پوشیده نیست که چه کسی بیشتر از همه دوست دارد این پروژه عملیاتی شود؛ بله، درست حدس زدید. «فلورنتینو پرس» رئیس باشگاه رئال مادرید. کسی که تقریباً یک سال پیش، جلسه‌ای میان باشگاه‌ها از تمام جهان ترتیب داد و حتی از اینفانتینو هم دعوت کرد. جلسه‌ای که در کمال تعجب مدیران کنفدراسیون‌ها در آن حضور نداشتند. در آن جلسه این سؤال مهم مطرح شد که آیا می‌توان چند سوپر لیگ قاره‌ای داشت که تیم‌های برتر در «جام باشگاه‌های جهان» زیر نظر فیفا به مصاف هم بروند؟ طرحی که در این جمع دست‌شمرده از مدیران غول‌های اروپا، در سینی‌های طلایی پیشکش شد.

آیا فکر می‌کنید اینفانتینو واقعاً از طرح سوپر لیگ اروپایی حمایت کند؟

ما در دنیای گمانه‌زنی‌ها زندگی می‌کنیم، جهانی که هر چیزی را می‌توان در آن متصور شد اما واقعیت امر این است که اگر اینفانتینو از این طرح حمایت کند، دست به قماری بزرگ زده زیرا حداقل تبعات این طرح، اعلان جنگ با یوفا و البته «کونمبول» است. این موضوع از این جهت اهمیت دارد که حمایت‌ها از رئیس کنونی فیفا در خارج از کونکاکاف چندان محکم نیست. او باید به ملت‌های عضو این ایده را بفروشد که این امر بخشی از تلاش‌های جهانی برای توسعه فوتبال در جهان است. از این رو می‌توان آن را ریسکی بزرگ با توجه به انتخابات سال ۲۰۲۳ به حساب آورد.

با توجه به اینکه تأسیس سوپر لیگ اروپا باعث نابودی لیگ قهرمانان اروپا می‌شود، موضع یوفا در این خصوص چیست؟ سرنوشت لیگ‌های داخلی چه خواهد شد؟

مسئولان یوفا فعلاً واکنش خاصی به این موضوع نشان نداده‌اند. آنها می‌گویند قوانین صعود و سقوط غیرقابل مذاکره هستند و این سوپر لیگ کسل‌کننده خواهد بود اما حقیقت این است که بد نیست آنها کمی نگران ماجرا باشند. باشگاه‌های بزرگتر سهم بیشتری از «کیک مالی» می‌خواهند و از این رو در صدد هستند سهم‌شان را از آورده مالی و سود سرشار این مسابقات افزایش دهند. شاید این یکی از دلایلی باشد که یوفا در سال ۲۰۲۴، چهار بازی گروهی بیشتر در لیگ قهرمانان اروپا را در نظر گرفته است.

از آن مهم‌تر اینکه تأسیس چنین تورنمنتی برای لیگ‌های داخلی یک تهدید حیاتی و جدی خواهد بود. حتی اگر بگوییم رئال مادرید اجازه بازی هم در لالیگا و هم سوپر لیگ را خواهد داشت؛ مشخص است که کدام بازی‌ها برای قوهای سفید در اولویت قرار می‌گیرد. از طرفی یک سوپر لیگ ۱۸ تیمی با بازی‌های پلی‌آف و لیگی ۲۰ تیمی بدون حتی تورنمنت‌های حذفی داخلی، شمار بازی‌های یک باشگاه را بالغ بر هشتاد خواهد کرد که عملاً برای بازیکنان غیرقابل تحمل خواهد بود.

و اما موضع باشگاه‌ها؟ رئال مادرید، لیورپول و منچستریونایتد این برنامه را پیش می‌برند؟

آنها تا این لحظه به صورت رسمی در این خصوص اعلام موضع نکرده‌اند ولی پر واضح است که به آنچه مقابلشان ارزانی شده، علاقه‌مند گشته‌اند و به پیشنهادهای آتی گوش می‌دهند. بنابراین می‌توان گفت که ما در یک وضعیت عدم قطعیت هستیم و باید به هر گزینه‌ای گوش فرا دهیم چرا که پیش از این دیده‌ایم حتی در ثروتمندترین لیگ جهان یعنی لیگ برتر انگلیس هم تیم‌ها به دنبال تغییر ساختاری جهت کسب درآمدهای بیشتر هستند.

پرس اما در محافل خصوصی و در جمع سایر مدیران ارشد، همواره از این ایده حمایت کرده. البته باید بگوییم که مدیران اکثر باشگاه‌های بزرگ اروپایی تصمیم گرفته‌اند در این مقطع محتاطانه و سیاست‌مدارانه رفتار کنند و همانند فلورنتینو چندان صراحت کلام به خرج ندهند. به عنوان مثال مدیران باشگاه‌های یوونتوس و پاری‌سن‌ژرمن نمایندگان اتحادیه باشگاه‌های اروپا هستند و خب در ظاهر حداقل باید به یوفا وفادار باشند. مدیرانِ باشگاه‌های بایرن مونیخ و بوروسیا دورتموند هم احتمالاً با توجه به فرهنگِ «هوادار محور» در فوتبالِ آلمان، فعلاً سکوت اختیار کرده‌اند.

احتمالاً در انگلیس نیز این پروژه با مخالفت‌هایی همراه شود اما تفاوت انگلیس و آلمان در اینجاست که مشخص نیست مالکان باشگاه‌های انگلیسی مخالفت‌های هواداران این کشور را مد نظر قرار دهند یا خیر. مخصوصاً اینکه رقابت‌های لیگ برتر انگلیس سال ۱۹۹۲ شکل گرفته و مالکان شش باشگاه بزرگ انگلیس، افرادی غیرانگلیسی هستند و این یعنی حتماً به قواعد سنتی پایبند نخواهند بود.

به طور کلی معتقدم باشگاه‌های اروپایی به انتظار می‌نشینند تا ببینند ماجرا به کجا کشیده خواهد شد. آنها خوب می‌دانند اگر این سوپر لیگ تأسیس شود از تک‌تک‌شان برای حضور در آن تورنمنت دعوت خواهد شد از این رو تلاشی برای عملی شدن آن در ظاهر انجام نخواهند داد. سیاست ساده است؛ اگر از ایده سوپر لیگ حمایت کنند اما در نهایت این طرح عملی نشود، اوضاع برای همه آنها بسیار سخت و دشوار خواهد شد اما در پشت پرده؟ همه ما می‌دانیم در دل آنها چه می‌گذرد! مدیران باشگاه‌های اروپایی همچنان علاقه دارند که از این تهدید در مقابل یوفا بهره ببرند.

چرا؟

زیرا در هجده ماه آینده، چیزهای زیادی در معرض خطر قرار می‌گیرد. تقویم بازی‌های ملی نیز در سال ۲۰۲۴ به پایان فعلی

خود می‌رسد و ساختار لیگ قهرمانان اروپا هم مورد بررسی قرار خواهد گرفت. ساختار لیگ‌های داخلی هم قرار است دستخوش تغییرات احتمالی شود. پس اگر باشگاه‌های حامی سوپر لیگ بتوانند تهدید خود را جدی‌تر کنند، قدرت بیشتری به دست خواهند آورد اما مشکل اینجاست که برای اعتباربخشی و خطرناک شدن این تهدید، باشگاه‌ها باید به صورت رسمی و عمومی، مواضع خود در این خصوص را اعلام کنند.

در این بین بد نیست بدانید که ما چنین الگویی را در بسکتبال اروپا پیش‌تر شاهد بوده‌ایم؛ جایی که سال ۲۰۰۰ چند باشگاه بزرگ از فدراسیون جهانی بسکتبال (فیبا) جدا شدند و تورنمنت مد نظر خود را تأسیس و بر پا کردند. تورنمنتی به نام «یورو لیگ». در نهایت آنها به نقطه و هدف مد نظرشان دست یافتند و «یورو لیگ» امروز تورنمنتی است که توسط چند باشگاه مدیریت شده و درآمدها نیز میان همان باشگاه‌ها تقسیم می‌شود. موفقیت این پروژه در خصوص «سوپر لیگ اروپا» نیز یک تبلیغات بسیار ارزشمند به حساب می‌آید.

در نهایت چه خواهد شد؟

اگر می‌خواهید من گمانه‌زنی کنم، ایرادی ندارد. باید بگویم که برای وقوع چنین اتفاقی سه چیز نیاز است: دخالت فیفا، اعلام عمومی باشگاه‌ها و البته تزریق حجم بسیار بالای پول از مؤسسات خصوصی.

شخصاً مطمئن نیستم که هر سه فاکتور فراهم شوند اما اگر باشگاه‌هایی به جز رئال مادرید هم روزی موضع خود را به صورت علنی اعلام و از این طرح حمایت کردند، آن وقت منتظر وقوع یک جنگ تمام عیار باشید.